ELIŠKA RADOTÍNSKÁ: KULTURA SOUČASNÉHO ÍRÁNU

DIPLOMOVÁ PRÁCE
POSUDEK VEDOUCÍHO PRÁCE

Není lehké psát o tématu, na němž aktuálně utkvělo tolik předsudků, novinářských klišé a stereotypů. Nepodlehnout jim pokládá evropský intelektuál za svou samozřejmou povinnost, ale přirozeně opoziční zaujetí hodnotově opačné pozice hrozí rovněž rozchodem s realitou. Stejně tak přehnané akcentování historických kulturních tradic Íránu: Írán po islámské revoluci není týž Írán jako před ní. Nejúčinnější sebeobrana proti krajnostem je vždy stejná: Snaha porozumět na základě poznání co nejméně zprostředkovaného.

Diplomantka se takového úkolu podjala s dobře zvolenou strategií. Svůj předmět neexponuje nijak obšírně. Po téměř encyklopedickém výměru Íránu a šíitského islámu podává přehledný výklad íránské historie. Nezatěžuje text výkladem dlouhých dějin Persie, soustřeďuje se rovnou na vývoj ve 20. století, který trasuje významnými osobnostmi od Mozáffarodína šáha po současného prezidenta Mahmúda Ahmadínežáda. Čtenář tak k druhé, empirické části práce, přistupuje dobře zorientován.

Empirická sonda prováděná v současném Íránu českou autorkou není prakticky myslitelná. Podstatným krokem k jejímu úspěšnému uskutečnění tak byla dvojí redukce: Diplomantka rezignovala na reprezentativnost v horizontu geografickém i v horizontu sociální stratifikace a soustředila se na intelektuální elitu jediného íránského města. Historické město Isfahán je představeno dostatečně plasticky, aby mohlo fungovat jako prostředí pro sedm příběhů, do nichž diplomantka shrnula získaný materiál. Nemá smysl jí vytýkat zásahy, jimž jej podrobila. Důvodem, proč některé motivy a prvky přesouvala mezi jednotlivými příběhy, nebyla jen povinnost utajit identitu informátorů, kteří na sebe participací na výzkumu vzali dobrovolně značné riziko. Konečných sedm příběhů netěží z metod *oral history* mechanicky. Tady diplomantka o jistou reprezentativnost usiluje a nenabízí sedm příběhů náhodných, ale sedm příběhů typických. Těží z výhod narace, přehnaně neliterarizuje, ale její nakládání s autentickým vyprávěním nese prvky literárního principu typizace. Výtěžek je přesvědčivý a nevidím důvod nepovažovat zpracování rozhovorů a korespondence do podoby biografických příběhů za legitimní. Tím spíše, že je zjevné, kolik dalšího materiálu diplomantka přímo nepoužila přímo, ale jen zprostředkovaně k prohloubení svého poznání zkoumané problematiky.

Bylo by samozřejmě možné vypočítávat, v kolika směrech bylo možno rozšířit interpretaci empirických zjištění. Sevřenou komorní formu, již předložená diplomová práce nabízí, ale pokládám za její podstatné pozitivum. Diplomová práci Elišky Radotínské *Kultura současného Íránu* přináší cenné poznatky k pochopení kulturní změny, kterou přinesla Íránu islámská revoluce, vypovídá o poruchách kulturní identity, proměnách hodnotové hierarchie a životního stylu nejen na základě studia dostatečného souboru relevantní odborné literatury, ale také a především na základě empirické sondy, provedené v mimořádně obtížných podmínkách. **Doporučuji ji proto k obhajobě.**

V Praze 19. května 2010

PhDr. Vladimír Czumalo, CSc.